

правового інституту. Намічені головні цілі і задачі в процесі підготовки і оптимізації праці фахівців в області психологічної експертизи.

A.I. Timoshenko

JUDICIAL EXAMINATION AS ONE OF TYPES OF ACTIVITY OF PRACTICAL PSYCHOLOGIST

The brief review of psychological examination is done as one of directions of practical psychology. The basic paths of realization of psychological knowledge within the framework of legal institute are analysed. Primary objectives and tasks in the process of preparation and optimization of labour of specialists in area of psychological examination are set.

Стаття надійшла до редакції 15.05.2010

УДК 159.9.072.592

*Марченко І. Б.
м. Київ, Україна*

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Постановка проблеми. Професійне самовизначення є центральним у всій системі можливих самовизначень особистості в юнацькому віці, тому так важливо молодій людині правильно визначити майбутню професію і шлях її отримання. Для комплексного дослідження властивостей особистості і для допомоги молодій людині в виборі майбутньої професії універсальним методом є психологічний моніторинг.

Мета нашого дослідження полягає:

- в аналізі останніх досліджень і публікацій, з яких розпочато розв'язання проблеми організації та проведення психологічного моніторингу;
- в розробці технології психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді з виокремленням його етапів та описом самої процедури його проведення;
- в підборі діагностичних та корекційних методик, які доцільно застосовувати в психологічному моніторингу професійного самовизначення особистості в залежності від його етапу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В процесі дослідження проблеми нами було проаналізовано роботи з проблеми професійного самовизначення Є.А. Климова [22], О.І. Вітківської [1] Б.Г. Ананьєва [2, Р. Бернса [3; 4], Л.И. Божович [5], И.А. Кудрявцева [6], Н.А. Гульянова [7], У. Джемса [8] та ін.; з моніторингу як загально наукового поняття Ю.А. Израеля [4], І.Г. Герасимова [5]; з психологічного моніторингу в освіті А.Н. Майорова [6]; Е.Ф. Зеєра [10], Н.Ф. Тализіної [32]; з вікових особливостей учнівської молоді І.С. Кона [11] П.А. Шавіра 9; з дослідження мотивів та мотивації Є.П. Ільїна [10], В.А. Семіченко [18] Х. Хекхаузена [11], Н.І. Литвинової [12] та ін..

Основний матеріал і результати дослідження. *Моніторинг як загально наукове поняття.* Моніторинг є тим методом, який виник в процесі господарської діяльності

людини як відповідь на загрозу, що виникає раз у раз при більш поширеному впливі людини на природне середовище. Моніторинг спрямований на управління процесом з метою його оптимізації або приведення до встановленої норми.

В дійсності принципи організації, проведення моніторингу та використання отриманої інформації в управлінні можна перенести на будь-яку діяльність людини, в процесі якої виникає потреба керувати та спрямовувати управління складними об'єктами та прогнозувати можливі зміни. Ефективне управління такими об'єктами можливе тільки завдяки безперервному потоку інформації про їх стани і ті процеси, які сприяють динамічному прогресу або загрожують регресу розвитку об'єктів. Завдяки своїй універсальності поняття моніторингу сміливо і швидко увійшло в наукову лексику. «Є підстави говорити, що залишилося мало галузей діяльності, де тією чи іншою мірою не використовувався б моніторинг» [13].

Поняття моніторингу активно використовується в соціології, економіці, біології, медицині та інших науках. Не стала виключенням і психологія. В психологічній науці моніторинг застосовують для виявлення тенденцій і закономірностей психологічного мікроклімату, як окремих колективів, так і окремої людини (Орлов А.А. та ін.); відстеження динаміки властивостей особистості (Киричук О.В. та ін.); психічних станів особистості (Марченко І.Б., Музичу О.А.) та ін. Так у середовище фахівців-психологів закладів освіти різних рівнів (школа, ПТНЗ, ВНЗ) поступово приходить розуміння того, що для виявлення й усвідомлення процесів, що відбуваються в освіті, для дієвого керування ними, а не спонтанної боротьби з привидами, необхідно безперервне спостереження за станом системи, тобто її моніторинг.

"До кінця 80-х років наша школа була однотипна. У цій ситуації необхідності моніторингу як такого просто не було. Сьогодні ситуація змінилася надзвичайно різко. Наслідки наших експериментів повинні й відслідковуватися, і прогнозуватися. У цьому і є призначення моніторингу" [14].

Термін *моніторинг* (англ. *monitoring*), в самій загальній сучасній формі, означає: 1) постійне спостереження за будь-яким процесом з метою виявлення його відповідності бажаному результату або попередньому положенню; 2) спостереження оцінка та прогноз стану навколишнього середовища у зв'язку з господарчою діяльністю людини [15].

Як вважає Е.Ф. Зеєр [16], моніторинг можливо розглядати як процес відстеження стану об'єкта (системи або складного явища) за допомогою неперервного або періодичного (системного) отримання даних, що являють собою сукупність певних ключових показників. Моніторинг потрібен, коли в розробці будь-якого процесу важливо постійно відстежувати, що відбувається в реальному середовищі з метою включення результатів поточних спостережень в подальше регулювання цим процесом.

Основні принципи психологічного моніторингу. В умовах сучасних навчальних закладів, робота практичного психолога повинна базуватися на постійно відновлюваній інформації про стан та динаміку розвитку особливостей учнівської молоді в процесі навчання. Суть психологічного моніторингу зводиться до отримання поточної інформації про стан об'єкту відповідно поставлених цілей з метою корекції. Мета має бути сформована за результатами попереднього аналізу психологічного стану або процесу.

При розробці програми психологічного моніторингу слід враховувати його якісні особливості (визначити особливості), які виявляються на стадії визначення мети і при виборі засобів діагностики, для розробки оптимальних корекційних методів впливу.

Для проведення психологічного моніторингу необхідно заздалегідь мати модель ідеального результату, який бажано отримати в результаті корекційних впливів. Не кожен

психологічний аналіз можна вважати моніторинговим дослідженням. В психології можливі ситуації коли моніторингове дослідження неможливі, це ті в яких відсутня позитивна модель діяльності, розвитку, станів та ін., якої слід намагатися досягти. Наприклад, якщо виникає потреба дослідити професійне самовизначення підлітків в процесі профорієнтаційної роботи в старших класах, то результатом нашого дослідження буде динаміка розвитку психологічних чинників, які впливають на професійне самовизначення протягом визначеного періоду. Так, це буде психологічне дослідження, але не буде моніторингом. Для проведення психологічного моніторингу слід, перш за все, сформуванню та розробити ідеальну модель професійного самовизначення учнів старших класів та визначити термін його проведення. Наприклад, ідеальна модель для учнів 9, 10 класів: визначення напряму своєї майбутньої професійної діяльності. Термін проведення психологічного моніторингу професійного самовизначення учнів 9, 10 класів може бути один учбовий рік, а може бути подовжений до двох календарних років. Ідеальна модель професійного самовизначення учнів 11 (12) класів: вибір майбутньої професії та з шляхами її отримання. Термін проведення моніторингу з учнями одинадцятого класу обмежений одним учбовим роком.

Інформація, яка отримана в ході проведення психологічного моніторингу з метою корекції, повинна відповідати наступним критеріям:

- точність;
- достатність;
- структурованість;
- оптимальність узагальнення;
- доступність (А.Н. Майоров [17]).

Таким чином, є важливою і необхідною умовою підтримувати змістову валідність діагностичного матеріалу, який повинен діагностувати саме ту властивість особистості, яка потрібна для прогнозу.

Психологічний моніторинг реалізується в двох основних напрямках:

- Відстеження параметрів діяльності: основна увага приділяється особливостям впровадження діяльності (труднощі, перешкоди, викривлення), тому що ці данні є найбільш інформативні в порівнянні з даними про результат.
- Спостереження та оцінювання за певними критеріями, а також прогноз розвитку досліджуваних психологічних особливостей особистості.

Всі способи, технології використання психологічного моніторингу можливо звести до декількох груп:

1. Поточне спостереження.
2. Метод тестових ситуацій.
3. Експлікація (розгортання, пояснення змісту учбово-професійної діяльності).
4. Опитувальники.
5. Аналіз результатів учбово-професійної діяльності.
6. Тестування [18].

Базовою основою психологічного моніторингу є система діагностики, яка розробляється під конкретну ситуацію і критерії.

Психологічний моніторинг професійного самовизначення. Інтерес до діяльності починається з дитинства. Професійне самовизначення бере початок з дитячих ігор, де дитина приміряє на себе різні професійні ролі [19]. В підлітковому віці гра замінюється фантазією про майбутнє. А на наступному етапі – попереднього вибору професії, різні види діяльності розглядаються з позиції інтересів, здібностей, з позиції будь-якої загальної системи цінностей.

У ряді психологічних досліджень (П. Лазарсфельд, Ш. Бюлер, Э. Гінзберг, С. Аксельрод, Дж. Херма) було показано, що на вибір людиною сфери праці впливають різні суб'єктивні фактори, і що рішення про професійне майбутнє безпосередньо залежить від загального розвитку особистості. Зарубіжними дослідниками були виділені три періоди, що характеризуються різними підставами для вибору професії: фантазії (4-10 років), активні проби (11-17 років), реалістичний вибір (18 років -24 роки) [20].

Інтерес, як стійка потреба в діяльності, є потужною рушійною силою отримання та накопичення знань, розвитку умінь і навичок особистості. В свою чергу, стійкий інтерес до певної професії переважно виникає на ґрунті дійсної здібності до неї. Тобто існує єдність між інтересом як потребою в діяльності, і внутрішніми даними - здібностями особистості до неї. Тому поряд з моніторингом ставлення до професії має бути передбачена і діагностика задатків та здібностей особистості учня, а також його знань, умінь і навичок як показників рівня розвитку його здібностей, які виступають як внутрішні умови розвитку стійкого позитивного ставлення до професії.

Професійне та особистісне самовизначення є основними новоутвореннями старшого підліткового і молодшого юнацького віку. В психологічній готовності до самовизначення провідну роль відіграє самосвідомість.

Професійне самовизначення – це самостійний вибір професії, якій здійснюється в результаті аналізу людини своїх особистісних ресурсів, в тому числі своїх здібностей, та співвідношення їх з вимогами професії. В процесі професійного самовизначення людина діє як суб'єкт, а не як об'єкт виховних впливів.

Які фактори обумовлюють вибір людиною тієї або іншої професії? На практиці виявляється, що схильності враховуються в останню чергу, а от думка батьків має значний вплив.

Є.О. Климов виділяє вісім чинників вибору професії: позиція старших членів родини; позиція товаришів, подруг; позиція вчителів, шкільних педагогів; особисті професійні плани; здібності; рівень домагань на суспільне визнання; поінформованість; схильності. Він вважає, що «Вважати свідомий і самостійний вибір професійного трудового шляху, свідомо й самостійно сформований особистий професійний життєвий план підростаючої людини необхідною умовою успішності його праці й задоволеності в майбутньому (умовою необхідним, хоча й не єдиним)» [21].

Е.Ф. Зеєр також за основу виокремлення стадій професійного самовизначення особистості бере соціальну ситуацію і рівень реалізації ведучої діяльності [22; 13].

Структура психологічного моніторингу професійного самовизначення. Одразу хочу уточнити, що в цій статті ми описуємо принципи психологічного моніторингу професійного самовизначення для старшокласників на етапі вибору професії.

Визначення можливості проведення психологічного моніторингу починається з розробки ідеальної моделі або ідеального результату. В організації і проведенні психологічного моніторингу слід визначити підготовчий та робочі етапи діяльності практичного психолога:

Підготовчі етапи: визначення об'єкту та предмету дослідження; постановка завдання; формування ідеальної моделі; визначення критеріїв; підбір тестів та інших методик дослідження.

Робочі етапи: збір інформації (тестування, анкетування, бесіда, спостереження та ін.); систематизація та обробка даних; формування науково обґрунтованого прогнозу та рекомендацій; збереження та розповсюдження інформації.

Слід зазначити, що особливо ретельно необхідно підходити до підготовчого етапу моніторингу, оскільки від цього залежить реалізація мети дослідження. На цьому етапі повинно бути утворено проблемно-діагностичні блоки діагностування, підібрано методики та

діагностичні процедури, розроблено систему критеріїв.

Результати діагностики особливостей професійного самовизначення учнівської молоді заносяться в інформаційний банк даних. Статистична обробка результатів дослідження дозволяє представити їх у вигляді діаграм.

Діагностика інтелектуального розвитку, виявлення домінуючого типу мислення, професійних інтересів і схильностей випускників (9, 11 кл.). Відмінною рисою розробленої програми є те, що діагностика інтелектуального потенціалу школяра розглядається в контексті з його відповідності майбутній професії. Рекомендації, складені з урахуванням результатів тестування, сприяють вибору професійної діяльності, у якій, згідно із прогнозом, кожен учень може бути найбільш успішним. Психологічний моніторинг передбачає психолого-діагностичне забезпечення неперервності в системі “старша школа – професійний навчальний заклад”.

Структурними компонентами психологічного моніторингу самовизначення учнівської молоді є:

1. *Мета управління.* Управління завжди носить цілеспрямований характер. Отже, необхідно розробити теоретичний підхід і методика визначення мети й виміри результату для одержання можливості їх порівняння й розробки необхідного управлінського рішення.

2. *Визначення похідного стану керованого процесу.* У якості такого Н.Ф. Гализіна[23] вказує на похідний стан психічної діяльності учнів, що має бути виявлений на 2-х рівнях:

- виявлення відповідності психічного розвитку учнів цілям, поставленим на даному етапі;
- виявлення тих конкретних знань і пізнавальних дій (пізнавальної активності), які необхідні для формування заданого виду пізнавальної діяльності (психічної активності).

Цей аналіз проводиться також з метою з'ясування індивідуальних особливостей учнів, для керування процесом професійного самовизначення.

3. *Основні перехідні стани процесу професійного самовизначення.* Успішність досягнення мети прямо залежить від знання основних проміжних станів й їх послідовності.

4. *Забезпечення систематичного зворотного зв'язку:*

- визначення змісту зворотного зв'язку - виділення сукупності контрольованих характеристик на підставі цілей корекційної роботи;
- визначення періодичності зворотного зв'язку.

У кібернетиці є загальноновизнаним положення про те, що чим частіше здійснюється контроль за процесом, тим вище ефективність керування.

5. *Корекція ставлення до професії.* Цей етап у керуванні припускає забезпечення переробку інформації, отриманої по каналу зворотного зв'язку, вироблення корекційних впливів та їх реалізації. Здійснюється за трьома напрямками:

- реагування на очікувані зміни ситуації;
- реагування на зміни, що відбулися у ситуації (корекція програми здійснюється відповідно до змінених умов роботи);
- реагування на помилки (корекція програми виробляється відповідно до характеру відхилення на основі аналізу помилок).

Проведення психологічного моніторингу потребує визначення періодичності та циклічності вимірів, оскільки не всі показники мають однакову динаміку розвитку. Деякі з показників мають повільну динаміку розвитку, тому немає необхідності проводити часті заміри, інші – навпаки, можуть змінюватися в короткий проміжок часу

Алгоритм процедури психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді.

Об'єктом психологічного моніторингу є процес професійного самовизначення учнівської молоді, а **предметом** – індивідуально-психологічні особливості учнів, які впливають на їх професійне самовизначення.

Завдання психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді:

- провести дослідження професійно важливих індивідуально-психологічних особливостей старшокласників;
 - зробити аналіз отриманих даних;
 - за результатами дослідження проводити корекційні заходи з метою оптимізації профорієнтаційної роботи.

Модель професійного самовизначення учнів в моніторинговому дослідженні є тією **метою** до досягнення якої спрямовують свої зусилля практичні психологи.

Ми виділили п'ять етапів психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді.

Першим (попереднім) етапом є визначення ідеальної моделі професійного самовизначення учнівської, яка є бажаним результатом процесу профорієнтаційної роботи та саморозвитку. Аналізуючи ситуацію та побажання учнів і їх батьків вербалізуються позитивні моделі професійного самовизначення та фіксуються в бланку моніторингового дослідження. Додатковій перевірці підлягають всі моделі професійного самовизначення, складені дітьми і батьками, для уникнення невідповідності бажаного та можливого.

Другим (підготовчим) етапом моніторингового дослідження є визначення психологічних критеріїв, за якими робиться висновок чи внутрішньоособистісні умови для професійного самовизначення.

Критеріями професійного самовизначення учнівської молоді є:

Третій (робочий) етап - це діагностика, за складеним планом, індивідуально психологічних особливостей.

Проект плану індивідуально психологічних особливостей:

1. Тип темпераменту.
2. Тип характеру.
3. Рівень розвитку самопізнання.
4. Рівень розвитку потреб.
5. Мотивація до вибору професії.
6. Рівень самооцінки.

На **четвертому (робочому) етапі** проводиться корекційна робота. Який включає індивідуальну роботу учень-психолог, учитель-психолог, батьки-психолог так і групові методи роботи (тренінги, ігри та інші).

Результати діагностики заноситься до бази даних, поповнюються новими даними і використовуються психолого-педагогічним персоналом за потребою. Контроль і відповідальність за доцільністю використання інформації по кожному конкретному учневі несе практичний психолог учбового закладу.

План проведення діагностики професійного самовизначення учнівської молоді

№	Методика	Дата I	Класи	Дата II
1.	«Особистісний професійний план»			
2.	Діагностика професійних уподобань			
3.	Індивідуальна профорієнтаційна бесіда			
4.	Шкільний тест розумового розвитку (ШТУР)			
5.	Тест Дж. Голланда			
6.	Опитувальник професійної готовності Л.Н. Кабардова (ОПГ)			
7.	Тест Э. Шострома (САТ)			
8.	«Особистісна професійна перспектива»			

П'ятий (заключний) етап – проводиться в кінці моніторингу з метою порівняння перших результатів, які були отримані на початку дослідження, і тих які отримали в кінці після проведеної корекційної роботи з оптимізації професійного самовизначення старшокласників. Психологічний прогноз формулюється практичним психологом на основі аналізу результатів отриманих в процесі моніторингу. Від терміну спостереження динаміки психічних властивостей особистості (чверть, семестр, учбовий рік, декілька років), спрямованості моніторингового дослідження залежить далекоглядність прогнозу.

Психокорекційна робота. Данні, отримані протягом визначеного часу заносять в комп'ютер, аналізують і зберігають протягом перебування учня в навчальному закладі. Від терміну спостереження динаміки психічних властивостей особистості (чверть, семестр, учбовий рік, декілька років), спрямованості моніторингового дослідження залежить далекоглядність прогнозу. Психологічний прогноз формулюється психологом на основі аналізу результатів отриманих в процесі моніторингу за обраними тестовими методиками. Результати заносяться до бази даних, поповнюються новими даними і використовуються психолого-педагогічним персоналом за потребою. Контроль і відповідальність за доцільністю використання інформації по кожному конкретному учневі несе практичний психолог учбового закладу.

Дані психологічного моніторингу можуть використовуватись в різних напрямках навчально-виховного процесу, серед яких важливе місце займає особистісне та професійне самовизначення учнів.

Психологічний прогноз з метою профорієнтації має вагомий вплив на особистість в процесі професійного самовизначення. Вчасно усвідомлені особистістю сильні і слабкі сторони дають можливість корекції для подальшого успішного вибору професії і шляхів її отримання.

Корекційна робота має відбуватися за таким планом:

1. Випробування учнем своїх здібностей, знань, умінь, навичок на практиці під керівництвом досвідченого професіонала або педагога.
2. Проведення розвиваючих тренінгів.
3. Просвітницька робота з педагогічним колективом і батьками.
4. Профорієнтаційна робота з учнями.

Висновки. В процесі дослідження ми проаналізували ключові дослідження і публікації з проблеми організації та проведення психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді, а також розробили психологічний моніторинг професійного самовизначення учнівської молоді: розробили його етапи та технологію проведення, підібрали діагностичні та корекційні методи та методики психологічного моніторингу професійного самовизначення.

Проведене нами дослідження проблеми «Організація та проведення психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді» розкриває можливості практичних психологів закладів освіти різних форм і рівнів допомагати учням та студентам які стоять перед вибором майбутньої професії в професійному самовизначенні. В випадку необхідності, тобто коли молода людина невірно вибирає, або не може самостійно вибрати майбутню професію практичний психолог має змогу, за даними психологічного моніторингу, провести корекційну роботу з оптимізації вибору майбутньої професії або напрямку професійного самовизначення.

Список літератури: 1.Вітковська О.І. Професійне самовизначення особистості і практичні аспекти професійної консультації: Монографія. – К.: Наук. світ, 2001. – 91 с. 2.

Ананьев Б.Г. О проблеме современного человекознания. М.: Наука, 1977, 380 с. 3. *Бернс Р.* Развитие Я - концепции и воспитание. М.: Прогресс, 1986, 422 с. 4. *Бернс Р.* Я – концепция и Я – образы. Самосознание и защитные механизмы личности. Самара. Изд. Дом «Бахрах», 2003, 656 с. 5. *Божович Л.И.* Этапы формирования личности в онтогенезе// Вопросы психологии, 1979, №4, с.22-34. 6. *Борисов Ю.А.,* Кудрявцев И.А. Смысловая сфера сознания и самосознания успешных и неуспешных менеджеров среднего звена // Психосемантика // Психологический журнал, 2003 г., т.24, №1, С.91-103. 7. *Гулянова Н.А.* О связи самовосприятия и осознания Я – образа в ситуации неуспеха // Вестник Моск. ун-та //сер.14 // Психология,2001, №3, С. 68-75. 8. *Джемс У.* Психология. М.: Педагогика, 1991, С. 88. 9. *Шавир П.А.* Психология профессионального самоопределения в ранней юности. — М.: Педагогика, 1981. - 96 с. 10. *Ильин Е.П.* Мотивация и мотивы. — СПб, 2000. — С. 17 - 20. 11. Мотивация и деятельность / Х. Хекхаузен. — 2-е изд. — СПб.: Питер; М.: Смысл, 2003. — 860 с. 12. *Литвинова Н.И.* Психологические особенности развития у старшеклассников интереса к рабочим профессиям: Дис. канд. психол. наук 19.00.07. — К., 1981. — 196 с. 13. *Майоров А.Н.* Мониторинг в образовании. СПб.: Изд-во «Образование-Культура», 1998. — 344 с. (С. 12). 14. *Шушанова О.В.* Мониторинг, школа, управление // Педагогика открытого общества, № 2-3, февраль 2001 г. 15. Современный словарь иностранных слов: Ок. 20 000 слов. — М.: Рус. яз., 1992. — 740 с. (С. 392). 16. *Зеер Э.Ф.* Психология профессионального образования: Учебн. пособие. — 2-е изд., перераб. — М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2003. — 480 с. (С. 399-419). 17. *Майоров А.Н.* Мониторинг в образовании. СПб.: Изд-во «Образование-Культура», 1998. — 344 с. (С. 81-82). 18. *Зеер Э.Ф.* Психология профессионального образования: Учебн. пособие. — 2-е изд., перераб. — М.: Издательство Московского психолого-социального института; Воронеж: Издательство НПО «МОДЭК», 2003. — 480 с. (С. 399-419). 19. *Кон И.С.* Психология старшеклассника: Пособие для учителей. — М.: Просвещение, 1980. 265 с. 20. *Степанов С.* <http://psy.1september.ru/articlef.php?ID=200300401> 21. *Климов Е.А.* Психология профессионального самоопределения: Учеб. Пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Евгений Александрович Климов. — 2-е изд., испр. — М.: Издательский центр «Академия», 2005. — 304 с. (С. 79). 22. *Зеер Э.Ф.,* Павлова А.М., Садовникова Н.О. Профориентология: Теория и практика: Учеб. пособие для высшей школы. — М.: Академический Проект; Екатеринбург: Деловая книга, 2004. — 192 с. 23. *Талызина Н.Ф.* Управление процессом усвоения знаний. М.: МГУ, 1984.- 343с.

И. Б. Марченко

ОРГАНИЗАЦИЯ И ПРОВЕДЕНИЕ ПСИХОЛОГИЧЕСКОГО МОНИТОРИНГА ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО САМООПРЕДЕЛЕНИЯ УЧЕНИЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ

Статья представляет теоретические и практические основы организации и проведение психологического мониторинга профессионального самоопределения учащейся молодежи. Цель статьи ознакомить практических психологов учебных заведений с этапами, формами и методами использования психологического мониторинга в профориентационной работе учебных заведений разных типов и уровней.

И. Б. Марченко

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ПСИХОЛОГІЧНОГО МОНІТОРИНГУ

ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Стаття представляє теоретичні та практичні основи організації та проведення психологічного моніторингу професійного самовизначення учнівської молоді. Мета статті ознайомити практичних психологів навчальних закладів з етапами, формами та методами використання психологічного моніторингу в профорієнтаційній роботі навчальних закладів різних типів та рівнів.

I.V. Marchenko

ORGANIZATION AND CONDUCT OF PSYCHOLOGICAL MONITORING PROFESSIONAL SELF SCHOOL YOUTH

The article represents theoretical both practical bases of the organization and carrying out of psychological monitoring of professional self-determination of a studying youth. The purpose of clause to acquaint practical psychologists of educational institutions with stages, forms and methods of use of psychological monitoring in work on vocational guidance in educational institutions of different types and levels.

Стаття надійшла до редакції 16.06.2010

УДК 37.015.4

*Зверева Т.И., Зубкова Е.В.
г. Харьков, Украина*

СОЦИОЛОГИЯ ВЫСШЕЙ ШКОЛЫ: ИССЛЕДОВАНИЯ СОЦИОЛОГОВ НТУ ХПИ

Постановка проблемы. Создание единого европейского образовательного пространства предъявляет особые требования к реформированию системы высшего образования Украины, основными приоритетами которого становятся повышение качества образования, внедрение образовательных инноваций и информационных технологий, обновление содержания и форм учебно-воспитательного процесса, личностная ориентация образовательных методик, формирование национальных и общечеловеческих ценностей. Основной задачей реформирования системы высшего образования является его переориентация на потребности личности и общества, поскольку «качественное образование – это образование, которое наиболее эффективно готовит человека к жизнедеятельности в современных условиях, которое служит развитию личности» [5, с.12]. В связи с этим, важное значение приобретает социология высшей школы, которая занимается изучением вопросов, связанных с эффективностью функционирования института высшего образования, оценкой уровня и качества знаний в контексте их социальной значимости, социальной ценностью образования, ролью образования как фактора социального статуса, степенью влияния образования на динамику духовных потребностей и интересов. Для того, чтобы выявить эффективность образования с точки зрения социологии, необходима оценка данного социального института, во-первых, с позиций тех, кто учится или повышает уровень